

رابطه بین هوش هیجانی و مکانیزم های دفاعی با اضطراب مرگ در بیماران قلبی

افسانه سلیمانی ، دکتر مرحمت همت پور

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت / safsaneh72@yahoo.com

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین رابطه بین هوش هیجانی و مکانیزم های دفاعی با اضطراب مرگ بیماران قلبی صورت گرفت. پژوهش حاضر توصیفی همبستگی می باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه افراد مراجعه کننده به بیمارستان حشمت رشت در سه ماهه اول سال ۱۳۹۶ بود و از بین آنها تعداد ۱۲۰ نفر به روش دردسترس انتخاب شدند و با پرسشنامه زیر مورد بررسی قرار گرفتند: ۱- پرسشنامه هوش هیجانی ۲- مکانیزم های دفاعی و ۳- پرسشنامه اضطراب مرگ داده های پژوهشی با آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج پژوهشی بین مولفه رشد ناپافته سبک های دفاعی پژوهش با اضطراب مرگ رابطه برقرار است. بین هوش هیجانی و اضطراب مرگ رابطه معنادار شده است. همچنین تحلیل رگرسیون برای فرضیه اصلی نشان داد که متغیر هوش هیجانی به صورت منفی و معنادار اضطراب مرگ را پیش بینی می کند. متغیر رشد ناپافته هم به صورت منفی و معنادار اضطراب مرگ را پیش بینی می کند. به عبارت دیگر مولفه های این دو متغیر پژوهشی به احتمال می توانند وقوع وعدم وقوع اضطراب مرگ بیماری های قلبی و عروقی را پیش بینی کنند ($P < 0/01$).

واژه های کلیدی

هوش هیجانی ، مکانیزم های دفاعی ، اضطراب مرگ ، بیماری های قلبی و عروقی

مقدمه

هوش هیجانی یک سازه ی چند بعدی است و در برگیرنده ی تعامل بین هیجان و شناخت است که منجر به کارکردی سازشی می شود (۱) (سالوی، ۲۰۰۵). مایر، سالوی و کارسو هوش هیجانی را در برگیرنده ی چهار توانایی به هم پیوسته می دانند که شامل ادراک هیجان در خود و دیگران، استفاده از هیجان ها برای تسهیل تصمیم گیری، درک هیجان و مدیریت هیجان می باشد (۲) (مایر، ۲۰۰۴). از سوی دیگر باران هوش هیجانی را مجموعه ی مرکبی از خودآگاهی هیجانی و مهارت ها و ویژگی های دیگر می داند که بر موفقیت فرد

در مقابله با فشارها و خواسته های محیط تاثیر می گذارند (۳) (بار-آن، ۲۰۰۰). پژوهش های انجام شده در مورد هوش هیجانی نشان داده اند که هوش هیجانی عامل موثر و تعیین کننده ای در برآیندهای زندگی واقعی مانند موفقیت در مدرسه و تحصیل، موفقیت در شغل و روابط بین فردی و به طور کلی در کارکرد سلامت می باشد (۴) (مایر، ۲۰۰۸). هوش هیجانی با سلامت روانی همبستگی مثبت و با اختلالات روانی همبستگی منفی دارد. شوت، مالوف، تورینسون، هولار و روک در یک فراتحلیل که ۴۴ پژوهش را مورد بررسی قرار داده بودند به این نتیجه رسیدند که هوش هیجانی با سلامت روانی رابطه دارد (۵) (اسکاتل، ۲۰۰۷). هوش هیجانی با رضایت از زندگی و کیفیت زندگی و تعاملات اجتماعی رابطه ی مثبت و با احساس تنهایی و افسردگی رابطه ی منفی دارد (۶) (اسکاتل، ۲۰۰۱؛ ۲۰۰۲).

پژوهش های مختلف نقص در تنظیم هیجان و هوش هیجانی را در برخی اختلالات از جمله اختلال شخصیت مرزی (۷) (لیبل، ۲۰۰۴)، افسردگی و اختلالات اضطرابی (۸) (فرناندز، ۲۰۰۶) نشان داده اند. در واقع، ارتباط بین هوش هیجانی که با مقیاس رگه های فرااخلاقی اندازه گیری می شود و متغیرهایی مانند افسردگی، اضطراب و سلامت روانی و جسمانی کلی در بزرگسالان مورد بررسی قرار گرفته است. افرادی که توجه بیشتری به هیجان ها خود دارند و افرادی که در وضوح هیجانی نمرات پایین تری می گیرند و افرادی که عنوان می کنند که نمی توانند حالات هیجانی خود را تنظیم کنند، در بسیاری از مقیاس های مرتبط با هوش هیجانی، سازگاری هیجانی ضعیفی را نشان می دهند (۹) (فرناندز، ۲۰۰۵).

اضطراب مرگ به عنوان یک ترس غیر عادی و بزرگ از مرگ همراه با احساساتی از وحشت از مرگ یا دلهره هنگام فکر به فرایند مردن یا چیزهایی که پس از مرگ رخ می دهند، تعریف می شود. از آنجایی که مرگ هرگز تجربه نشده و هیچ کس آن را به وضوح لمس نکرده، همه به نوعی در مورد آن دچار اضطراب هستند ولی هر کسی به درجات مختلفی آن را تجربه می کند (۱۰) (نادری و روشنی، ۲۰۱۲).